

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1893.

Andra Kammaren.

N:o 13.

Fredagen den 3 mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades det i kammarens sammanträde den 24 nästlidne februari förda protokoll.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts på kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:

angående afsöndring af jord från indragna kronofogdebostället Stommen n:o 1 om 1 mantal i Elfsborgs län; och

angående anslag till fullbordande af och utredning för fysiologiska institutionens i Lund nya byggnad.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången:

konstitutionsutskottets memorial och utlåtanden n:is 6, 7, 8, 9 och 10;

lagutskottets utlåtande n:o 15; samt

- Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtanden n:is 2 och 3.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr *A. G. Olsson* i Frösvi under 4 dagar fr. o. m. den 4 dennes;

herr *M. Andersson* i Stigen under 6 dagar fr. o. m. den 6 dennes; och

herr *C. F. Winkrans* under 8 dagar fr. o. m. den 6 dennes.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5, i anledning af väckt motion om lagstiftning till förekommande af margarins missbruk vid beredning af och handel med ost.

Kammaren beslöt, att detta ärende skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 6.

Anmälades och godkändes nedannämnda förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nemligen:

dels från *statsutskottet*:

n:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af ett jordområde till botaniska trädgården i Upsala;

och dels från *lagutskottet*:

n:o 7, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 105 § skiftesstadgan.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,46 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.

Lördagen den 4 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 25 nästlidne februari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. friherre *F. von Essen* aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

angående vissa ändringar i förordningen angående utvidgad näringsfrihet;

angående anvisande af medel till odlingslånefonden;

angående ordnande af pensionsförhållandena vid intendentur-corpsen; och

angående disposition af inflytande köpeskilling för kronan tillhörig mark i kvarteren Edelman mindre och Krabaten i Stockholm m. m.

De kongl. propositionerna begärdes på bordet och bordlades.

§ 3.

Till kammaren hade inkommit följande tre sjukbetyg, som upplästes:

Herr major *Elis Nilson* är för närvarande sängliggande sjuk i influenza och magsjukdom, hvilket betygas.

Stockholm den 3 mars 1893.

F. Klefberg,
leg. läkare.

Att herr riksdagsmannen *C. J. Blad*, som lider af gulsot, för närvarande är oförmögen att infinna sig vid riksdagsförhandlingarna, intygas.

Stockholm den 4 mars 1893.

C. Th. Scholander,
leg. läkare.

Att ledamoten af riksdagens Andra Kammare herr *Adolf Aulin* på grund af influenza är sängliggande och ej kan lemna sin bostad, intygas.

Stockholm den 4 mars 1893.

Tage Sjögren,
leg. läkare.

§ 4.

Föredrogs och bordlades för andra gången Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5.

§ 5.

Härefter företogs till behandling bevillningsutskottets betänkande n:o 3, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 2 med förslag till ny förordning om beskattning af hvitbetssocker-tillverkningen i riket. Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

Efter en i punkten 1 gjord anmälan, att art. IV i det af Kongl. Maj:t framlagda författningsförslaget gjorts till föremål för behandling af sammansatt bevillnings- och lagutskott, som öfver denna del af förslaget skulle afgifva särskildt utlåtande, hemstälde utskottet under *punkten 2* i föreliggande betänkande, att Riksdagen med förklarande, att Kongl. Maj:ts proposition i de delar utskottet

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

(Forts.)

förehaft till behandling icke kunnat oförändrad bifallas, måtte antaga ett af utskottet framlagdt förslag till förordning i ämnet.

För att yttra sig i fråga om sättet för föredragningen af ärendet hade ordet begärts af

Herr Johansson i Noraskog, som nu i sådant afseende anförde: Jag skall anhålla att i fråga om föredragningssättet få hemställa, att föredragningen måtte börja med § 2, så att diskussionen måtte få fritt röra sig om hela författningsförslaget, hvarefter kammaren sedan kan besluta om de olika paragraferna.

Denna hemställan bifölls; i följd hvaraf nu först föredrogs § 2 af utskottets förevarande »Förslag till förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket»; lydande denna paragraf sålunda:

(Kongl. Maj:ts förslag.)

1. Med det i mom. 2 ömnamnda undantag beräknas det enligt § 1 beskattningspligtiga råsockret efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att etthundra kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antagas lemna ett utbyte af nio kilogram socker.

2. Anlägges ny fabrik, må, der Kongl. Maj:t så pröfvar skäligt, utbytet af etthundra kilogram råa (ej torkade) betor vid fabriken beräknas utgöra, om den ligger på mera än fyrtio kilometers afstånd från annan i gång varande hvitbetssockerfabrik, under de fyra första tillverkningsåren fem och under de derpå följande fyra tillverkningsåren sju kilogram råsocker, men eljest under de första åtta åren det högsta utbyte, som skall beräknas vid någon inom nämnda afstånd från den nya fabriken belägen äldre fabrik.

(Utskottets förslag.)

Det enligt § 1 beskattningspligtiga råsockret beräknas efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att etthundra kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antagas lemna ett utbyte af nio kilogram socker.

I en vid betänkandet fogad reservation hade herrar friherre Barnekow, Fock, Almström, greve Klingspor, Stephens och Philipson hemställt:

»att Riksdagen måtte besluta, att 2 § 2 mom. af ifrågavarande författning måtte erhålla följande lydelse:

*Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverknin-
gen i riket.*

(Forts.)

Anlägges ny fabrik på mer än 30 kilometers afstånd från annan i gång varande hvitbetssockerfabrik, beräknas utbytet af ett hundra kilogram råa (ej torkade) betor vid den nya fabriken utgöra under de tre första tillverkningsåren två och under de derpå följande två tillverkningsåren ett kilogram mindre än det högsta utbyte, som beräknas vid någon äldre fabrik inom riket. Anlägges ny fabrik inom 30 kilometers afstånd från äldre i gång varande hvitbetssockerfabrik, beräknas utbytet vid den nya fabriken utgöra det högsta, som skall beräknas vid någon inom detta afstånd från den nya fabriken belägen äldre fabrik»;

Ordet lemnades till:

Herr Bengtsson, som yttrade: Herr talman, mine herrar! Då jag begärt ordet i föreliggande fråga, så är det ingalunda för att yrka afslag å utskottets betänkande; ty jag inser allt för väl att det under nuvarande förhållanden, då man, så att säga, med ljus och lykta söker efter beskattningsföremål, tjänar till intet att spjerna emot, i synnerhet då, såsom här, det föreligger förslag till beskattning af en industri, som endast kan drivas i en del af landet. Men jag har hufvudsakligen begärt ordet för att till protokollet få antecknadt, att jag för min del knappt tror det vara möjligt för ett par, tre af de fabriker, som sist blifvit anlagda i Skåne, att draga en så stor beskattning, som dem man nu står i begrepp att pålägga dem. Jag tror att billigheten och försigtigheten fordrar, att man gjorde denna skatteökning hvart tredje år i stället för hvart annat.

Som skäl för den höjda skatten har man framhållit, att fabrikerne förtjent så stora summor under de sista åren. Jag är villig att medgifva detta. Men, mine herrar, det är icke ensamt beskattningen, som kommit till hjälp här vid lag; utan det har äfven varit de gynsamma årstiderna, under hvilka sockerfabrikerne arbetat, och hvilka haft till följd det rika sockerutbytet af betorna, samt det höga pris, hvori råsockret stått i utlandet. Men tiderna kunna förändras i andra fall och så äfven här; och då kan det blifva ganska drygt för sockerfabrikerne att utgöra en sådan beskattning. Då man vet, att sockerpriset kan variera 5 à 6 kronor per 100 kilogram, så böra herrarne kunna förstå, att för en fabrik, som producerar 200,000 kilogram socker i veckan, det kan blifva en högst betydande skilnad i inkomst på olika tider. Jag tror att den skatt, man står i begrepp att pålägga hvitbetssockerfabrikerne, är så stor och så dryg, att jag kan våga påstå, att om de blott kunna utstå den, så är dermed mycket vunnet. Den fabrik, som ligger i omedelbar närhet af min hemort, nemligen

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.
(Forts.)

Lunds sockerfabrik, har varit i verksamhet under 7 år. Under denna tid har den afverkat 197,879,100 kilogram betor samt därför erlagt i skatt 1,213,778 kronor. Enligt den nu föreslagna förhöjningen skulle under den kommande tiden, när man kommer upp till 9 procents utbyte, denna fabrik erlægga för en lika stor quantitet afverkade betor en förhöjning af icke mindre än 892,189 kronor, d. v. s. att i stället för att man hittills för denna quantitet erlagt en skatt af 1,213,778 kronor, skall man då komma att erlægga i skatt 2,105,967 kronor. Det är ju, som herrarne torde finna, nära nog dubbel beskattning mot hvad fabriken hittills haft. Hvem tro herrarne denna förhöjda beskattning kommer att drabba. Jo, hufvudsakligen den skänske jordbrukaren, som vill odla betor, för så vidt han vill fortsätta dermed och icke lida en liknande förlust, som han gjorde, när han kastade sig på att odla hvitbetor, och hvilken han å nyo skulle få, om han kastade om och odlade spanmål i stället. Ty herrarne må vara förvisade om, att sockerfabrikerna nog hålla sig skyddade till största delen.

Vidare har man starkt framhållit att staten förlorar så stora summor, därför att man har denna sockerproduktion inom landet. Om man nu i stället skulle importera råsockret, säger man, skulle staten i stället hafva större inkomster. Ja väl, det medgifver jag. Men skall man hålla strängt på denna princip, så vore det ju bättre att lagstadgandena ginge i den riktningen, att man på alla områden inskränkte produktionen inom landet så mycket som möjligt och att vi importerade allt hvad vi behöfde. Men huru länge skulle svenska nationen stå ut med detta? Om nationen skulle köpa utifrån allt hvad den behöfde, för att staten skulle få stora tullinkomster, skulle det vara en fördel för landet?

Utskottet har på sidan 2 i betänkandet hänvisat till herr statsrådet och chefens för finansdepartementet den 16 sistlidne december till statsrådsprotollet afgifna yttrande och stöder till en del sin åsigt på det slut, hvartill herr statsrådet i detta yttrande kommit. I den del deraf, som är intagen i utskottets betänkande, förekommer, å sidan 4, en beräkning öfver de förluster, staten skulle lida i följd af den inhemska sockertillverkningen. Men jag vågar påstå, att denna beräkning visar statens förlust vara större, än den i verkligheten är. Herr statsrådet har nemligen utgått från den förutsättningen, att under år 1893 fabrikerna i Skåne skulle tillsammans afverka omkring 300,000 ton betor och härför erlægga en accis, eller skatt till staten, uppgående till 3,171,000 kronor. Vidare framhålles, att om man importerade allt det socker, som skulle erhållas af dessa 300,000 ton betor, så skulle tullen härför uppgå till 6,697,500 kronor. Härmed har såväl herr statsrådet som utskottet velat framhålla, att staten härvid skulle lida en förlust af 3,526,500 kronor. Jag hemställer emellertid vördsamt till såväl herr statsrådet som det ärade utskottet, huru det kan vara

möjligt att komma till ett sådant resultat. Är verkligen en sådan beräkning riktig? Jag för min del tror det icke. Då fabriker i Skåne äro ålagda en accis af halfva tullen, och då denna accis enligt herr statsrådets och bevillningsutskottets egen beräkning uppgår till 3,171,000 kronor, huru är det då möjligt, att staten skall kunna förlora 3,526,500 kronor? Då sockerfabriker erlägga en accis, uppgående till halfva tullen, kan man väl icke påstå, att staten, om motsvarande quantitet socker importerades, skulle i tull erhålla mer än det dubbla belopp, hvartill accisen uppgår. Såväl herr statsrådet som utskottet hafva enligt mitt förmenande här vid lag obehörigen uppgifvit, att staten gör större förlust än hvad i sjelfva verket är händelsen, och förstorat denna förlust med icke mindre än 355,500 kronor årligen. Det kan icke vara rätt att för dem, som icke fullt äro inne i frågan, framställa saken på sådant sätt.

Då jag nu emellertid framhåller detta, ber jag på samma gång få påpeka, att det ingalunda är mig obekant, på hvilket sätt herr statsrådet och utskottet kommit till detta resultat. Herr statsrådet såväl som utskottet — jag likställer dem här båda — hafva härvid, då de beräknat accisen för dessa 300,000 ton afverkade betor, uppskattat sockerutbytet till 9 procent, men då de skolat beräkna tullen på det socker, som skulle importerats, i fall dessa 300,000 ton hvitbetor icke blifvit afverkade inom landet, då ha de behagat uppskatta utbytet till 9,5 procent. Jag för min del kan ingalunda medgifva, att ett sådant beräkningssätt är riktigt. Och tvärt emot ett sådant tillvägagående gör sig äfven den omständigheten gällande, mine herrar, att om vi skulle importera socker i stället för det, som vi producera vid våra fabriker i Skåne, skulle vi ingalunda behöfva importera så stort quantum socker, som det vi producera, just därför att det socker, som importeras, är af betydligt större renhet än det socker, som vi producera vid våra fabriker i Skåne. Detta har också komitén i sitt utlåtande fullkomligt erkänt. Komiterade säga nemligen på sid. 61 i sitt betänkande: »Måhända bör dock statens minskade inkomst antagas vara något mindre. Skulle en sockerquantitet, motsvarande den i landet tillverkade, utifrån hafva införts, hade införseln sannolikt kommit att afse ett ganska fint rörsocker, företrädesvis af n:o 17 af den holländska standarden. Här ofvan är redan påvisadt, att det inom landet tillverkade betsockret icke torde i allmänhet vara af samma renhetsgrad. Huruvida detsamma, såsom sockertillverkarne förmena, bör anses vara 5 procent sämre än kolonialsocker af n:o 17, är komitén icke i tillfälle att afgöra; men det måste dock antagas att införseln bort utgöra ett lägre tontal än det här ofvan i tabellen angifna.» Detta uttalande går ju i motsatt riktning mot den beräkning, från hvilken herr statsrådet och utskottet utgått. Herr statsrådet och utskottet hafva ju i fråga om tullen å det quan-

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverknin-gen i riket.

(Forts.)

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssocker tillverknin-
gen i riket.
(Forts.)

tum af varan, som behöfde importeras för att fylla behovet, beräknat ett 0,5 procent större sockerutbyte, under det att komiterade ifrågasätta, att man möjligen skulle kunna importera 5 procent mindre än hvad i Skåne produceras.

För öfrigt tror jag, att den utredning, som blifvit gjord angående våra sockerfabriker, varit något för ensidig. Jag ber om ursäkt att jag använder detta uttryck, men detta är min fulla öfvertygelse, ty man har vid denna utredning hufvudsakligen lagt an på att visa hvad staten förlorar till följd af den sockerfabrikation, som bedrifves i Skåne, och man har vid denna beräkning icke velat taga hänsyn till någon annan inkomst för staten än den kontanta accis eller skatt, som fabrikena betala till staten. Detta är den enda inkomst för staten, man velat taga med i beräkningen, under det man deremot beräknat så höga tullinkomster som möjligt för detta socker, om det i stället skulle importeras. Man har vid denna beräkning af inkomster för staten bland annat icke velat taga i betraktande den inkomst staten har till följd af fabrikenas stora fastighetsvärden och de inkomstskatter, som för rörelsen erläggas. Man har icke velat beräkna som inkomst till staten den bevillning, som betalas af alla dessa tjogetals tjenstemän, hvilka äro anställda vid fabrikena. Man har icke heller velat beräkna staten någon inkomst till följd af de intægter, som vår sjöfart och våra näringar ha genom transport af materiel och socker, och hvarför de naturligtvis få erlägga bevillning till staten. Jag ber blott att få påpeka för herrarne ett enda förhållande, som gifver god inkomst. Vid en sådan fabrik som t. ex. Staffanstorp konsumeras icke mindre än omkring 300 tunnor stenkol pr dygn. Herrarne kunna beräkna, huru stor trafikinkomsten häraf skall blifva för sjöfarten och jernvägarne. Man har icke velat taga hänsyn till den stora konsumtion, som dessa fabriker åstadkomma från andra fabriker, hvilka i sin ordning för denna inkomst få erlägga bevillning till staten. Man har slutligen icke velat taga hänsyn till den förhöjda jordbruksfastighetsbevillning, som vi jordbrukare, som bo i närheten af fabrikena, få erlägga i förhållande till dem, som bo på längre afstånd. Herrarne kunna möjligen vilja invända, att detta är småsummor. Men jag vågar påstå, att om dessa småsummor sammanräknas, det icke kommer att stanna vid tiotusentals, utan hundratusentals kronor.

Jag anser därför för min del, att om det å ena sidan är rättvist att framhålla den inkomst staten kunde hafva, om denna vara importerades, så bör man å andra sidan vara rättvis och beräkna alla de inkomster, som staten har i följd af denna fabrikation. Jag vågar därför än en gång framhålla, att det icke är rätt att framställa frågan i en sådan belysning som skett inför kammarens ledamöter, som hafva att bedöma densamma, ty den framställningen håller ej streck.

Hvad det nu föreliggande förslaget beträffar, har jag redan sagt, att jag icke begärt ordet för att yrka afslag på utskottets förslag; jag skall för tillfället ej göra något annat yrkande än om bifall till detta. Jag ber dock på förhand få tillkännagifva, att jag gerna ville vara med om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i 2 §, för så vidt man tager bort det stadgande om afstånd, som föreskrifvits för de nya fabrikerne. Ty med den kännedom jag har om fabrikationen i Skåne, vågar jag påstå, att detta afstånd ej spelar någon roll. Ingen fabrik i Skåne kan uppstå så nära de andra fabrikerne, att den skulle på något sätt förstöra de gamla.

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverknin-gen i riket.
(Forts.)

Då jag, herr talman, anhåller att för närvarande få yrka bifall till utskottets förslag, ber jag på samma gång att få vördsamt hemställa till denna kammares ledamöter, att, då de i dag gå att fatta beslut i föreliggande fråga, detta beslut ej måtte blifva så affattadt, att det blir en dödsdom öfver en fabrikation, som varit och är så välsignelsebringande för mång tusen af Sverges arbetare.

Herr *Andersson* i Lyckorna instämde häruti.

Herr *Peterson* i Hasselstad anförde: Det var verkligen af intresse att höra det sakrika anförandet af den ärade talaren på skånebänken. Han visade, på grund af den kännedom han har af huru dessa fabriker taga sig ut i verkligheten, att den höga beskattning, som nu föreslås på denna näring, skulle omöjliggöra äfven de skånska fabrikerne verksamhet. Men skulle detta blifva följden för de skånska fabrikerne, ehuru dessa redan arbetat flera år och trots den höjning af det skånska jordbruket, som kommit till stånd, huru skulle det väl vara möjligt att tänka sig, att inom en annan provins i vårt land denna näring skulle kunna uppblomstra? I den provins, jag tillhör, hafva åtskilliga behjertade män satt sig i spetsen för en verksamhet, gående ut på befrämjandet af hvitbetsodling och anläggandet af dylika fabriker — något som jemväl jordbruket i denna provins väl behöfde. Jag tror också, att med det milda klimat, denna provins har, detta skulle kunna lyckas. Men att döma af de upplysningar, som lemnats af talaren på skånebänken, att dessa äldre fabriker ej skulle kunna bära sig med en beskattning sådan som den föreslagna, synes det vara en ren omöjlighet, att några nya fabrikers anläggande — äfven om det vore i Skåne — skulle kunna lemna någon nämnvärd behållning. Jag för min del beklagar, att man på detta sätt söker stänga en närings utveckling, och det redan i dess första begynnelse. Då för flera år sedan i denna kammare fråga var om att höja hvitbetssockertillverkningsafgiften, afslogs det derom framställda förslaget just af det skäl, att man ej borde strypa en näring i dess uppkomst. Nu synes man — att döma af den nästföregående med förhållandena väl hemmastadde tala-

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverknin-gen i riket.
(Forts.)

rens upplysningar — vilja strypa denna näring, sedan den kommit i gång i åtminstone en af våra provinser. Jag har velat betona detta i anledning af de betydelsefulla försök som gjorts i den provins jag tillhör att få en dylik fabrikation till stånd. Det synes ty värr vara onödigt att mera hysa några förhoppningar i den riktningen — något som jag för min del måste upprigtigt beklaga.

Jag anhåller, herr talman, att få sluta med att instämna i den föregående talarens yttrande.

I detta anförande instämde herr *Billow*.

Vidare yttrade:

Herr Carl Ericson: Jag anhåller att vid denna punkt få uttala mina åsikter i det nu föreliggande ämnet. Jag hör till dem, som i allmänhet icke anse det vara gagneligt för det allmänna att skydda industrier med höga tullar och på andra liknande sätt. Jag tror icke, att det är gagneligt för industrierna sjelfva. Denna min uppfattning hindrar mig emellertid icke att i vissa fall och under vissa förhållanden vara med om att bidraga till ett skydd för en industri, som synes ega betingelser för uppblomstring och framåtskridande i vårt land. En sådan industri synes mig ock verkligen den nu ifrågavarande vara. Det har ju visat sig under de gångna åren, att denna hvitbetssockertillverkningsindustri ganska väl kunnat fortgå i Skåne, och det finnes ju äfven anledning till ett sådant antagande som att möjligen jordmänen på Gotland skulle äfvenledes kunna egnas sig för dylik industri.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet yttrar i sitt anförande till statsrådsprotokollet, att uppoffringarna från statens sida dock måste hållas inom rimliga gränser. Jag delar fullkomligt hans åsigt i detta afseende. Men jag kan icke dela hans åsigt, då han finner, att det här framlagda förslaget skulle, hvad uppoffringarna vidkommer, hålla sig inom rimliga gränser. Det synes mig, som om de ifrågasatta uppoffringarna skulle vara allt för stora. Den årliga uppoffringen från statens sida rör sig dock mellan 3 och 4 millioner kronor. Vi hafva under ett fjerdedels sekel tvistat om grundskatterna. Det är sant, att dessa utgjorde ett belopp, som var större än det här ifrågasatta. Men vi få å andra sidan äfven besinna, att vid grundskatterna den uppoffring staten hade att göra innebar en lindring, ett beaktande af, snart sagdt, hela det svenska jordbrukets intressen. Här åter afses icke någonting annat än några fabrikers intresse och en jmförelsevis ringa del af den jordbrukande befolkningens i vårt land. Jag har visserligen icke af den här föreliggande utredningen blifvit öfvertygad om, att fabrikationen i Skåne verkligen är i behof af

så stort skydd från statens sida som det här ifrågasatta. Jag ser t. ex. huru det är i Danmark. Den uppoffring, som staten gör för ifrågavarande industri, är högst väsentligt mindre än den här ifrågasatta. Jag har icke hört några öfvertygande skäl frambållas, hvaraf skulle framgå, att betingelserna för fabrikationen i södra delen af vårt land skulle vara så väsentligt sämre än i Danmark.

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

(Forts.)

Det är nu särskildt ogynnsamt, att denna uppoffring träffar sockret, hvilket i och för sig är ett objekt, som är mycket lämpligt att begagna såsom finanstull. Jag säger detta senare med särskild hänsyn dertill, att den indirekta beskattning, som åstadkommes genom tull på socker, drabbar den förmögnare ojemförligt mycket mer än den fattige. Den fattiges konsumtion af socker består hufvudsakligen deri, att han knaprar på en bit socker, när han dricker sitt kaffe. Deremot, i den förmögnes hushåll ingår en högst betydlig kvantitet socker. Med ett ord, man kan utan att taga nämnvärdt vilse säga, att i samma mån ett hushåll är välmående, är äfven konsumtionen af socker stor. Och det är ju sådana skatter man skall uppsöka, som drabba den förmögne.

Efter det uttalande jag nu haft, vore det principiellt rigtigast, att jag yrkade afslag på hela det förslag, som här föreligger, och yrkade att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte hemställa, att Kongl. Maj:t behagade till nästa riksdag inkomma med nytt förslag, dervid iakttoges, att de uppoffringar, som skulle ifrågasättas från statens sida, blefve väsentligt mindre än de här föreslagna. Men jag anser mig icke kunna framställa ett sådant yrkande. Jag ser också, att ingen af utskottets ledamöter från denna kammare framställt något liknande. Förhållandet är ju, att vi, med godkännande af det förslag till förordning, som här föreligger, redan innevarande år minska den uppoffring, som staten gör för ifrågavarande industri. Och vidare, under nästa år kommer minskningen i statens uppoffring att belöpa sig till icke mindre än 800,000 kronor. Det är stora fordringar, som ställas på statsverket under loppet af nästa år, och jag för min del vågar icke framställa ett yrkande, genom bifall till hvilket staten skulle gå miste om så pass betydlig inkomst eller, rättare sagdt, genom bifall till hvilket staten skulle åsamkas ytterligare så stor uppoffring.

Hvad nu emellertid särskildt den ifrågavarande paragrafen vidkommer, föreslår Kongl. Maj:t, att ny fabrik, som anlägges utom ett visst afstånd från äldre fabrik, skall åtnjuta ett särskildt skydd under ett visst antal år. Detta har emellertid utskottet icke ansett vara lämpligt. Utskottet ogillar det med följande uttalande: »Antagandet af ett sådant stadgande, som det sist omnämnda, skulle innebära återupplifvandet inom vår näringslagstiftning af grundsatser, som af densamma längesedan öfvergif-

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverknin-gen i riket.
(Forts.)

vits. Att på det sätt, den föreslagna bestämmelsen angifver, genom konstlade medel söka uppamma en industri å orter, som måhända icke ega de naturliga betingelserna för dess fortfarande bestånd, synes utskottet icke vara förenligt med sunda lagstiftningsprinciper.» Ja, detta är ju ett ganska vackert uttalande. Men jag må bekänna, att jag kan visserligen icke gilla lagstiftningsprinciperna i detta hänseende, sådana som de här framställts af utskottet, när jag ser detta yttrande i samband med det förslag, som af utskottet framställts. Ty jag må bekänna, att jag långt hellre ser, att staten uppoffrar större eller mindre belopp för att kunna framkalla en industri i en ort, der betingelser för denna industri förefinnas, i synnerhet då det är en sådan industri som den ifrågavarande, hvilken samtidigt innebär ganska mycket gagn för jordbruket — jag ser en sådan uppoffring från statens sida långt hellre än jag ser det förslag, som här ifrågasatts, att ett så betydande skydd skulle lemnas till fabriker, hvilka delvis varit i gång redan sedan tjugu år tillbaka. Det är väl egentligen endast Skåne och Gotland, der den ifrågavarande industrien kan vinna någon nämnvärd utbredning. I Skåne har den sedan något tiotal af år varit i full gång och bör då kunna uppehållas utan ytterligare extra skydd; hvad åter Gotland vidkommer, vill jag icke motsätta mig en undantagslagstiftning eller att för denna provins ett undantag göres för en gång. Jag instämmer således i det uttalande, som gjorts af en del reservanter om, att näringsförhållandena på Gotland i följd af dess afskilda läge verkligen äro sådana, att det icke lider något tvifvel att näringarna der vid månget tillfälle och i månget afseende ha väsentligt större svårigheter att öfvervinna än näringarne på vårt fastland. Om det således skulle, såsom reservanterna, herr greve Hamilton m. fl. ifrågasatt, lemnas en särskild förmån för den första fabrik, som uppkommer på Gotland, skall jag visserligen icke hafva någon invändning att göra deremot. Men såsom dessa reservanter framhållit, torde det vara lämpligast, att bestämmelsen derom införas i öfvergångsstadgandet.

Under sådana förhållanden, herr talman, kan jag vid den föreliggande paragrafen ej annat än yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman! Den förste ärade talaren började med att säga, att han icke tänkte göra något yrkande rörande den föredragna punkten, därför att, då det gälde beskattning för en fabrikation endast i en liten del af landet, han icke trodde, att hans yrkande skulle vinna sympati i kammaren. Jag skall bedja att få fästa uppmärksamheten derpå, att det icke är fråga om beskattning på en fabrikation inom en viss del af landet, utan att det är fråga om, huru högt tullskydd en fabrikation skall ha inom en viss del af landet. Det är stor

skilnad på att betrakta frågan så, att det här gäller att *beskatta* denna fabrikation, och så, att det gäller att bestämma, huru mycket *skydd* det kan anses befogadt, att staten bereder densamma. Jag skall bedja att få påpeka, att ifrågavarande skydd skulle enligt 1 § utgöra hälften eller 50 procent af varans värde. Då kan man icke säga, om man jemför detta med annat skydd inom landet, att den del af landet, som idkar denna näring, blir styfmoderligt behandlad.

Hvad 2 § beträffar, heter det ju der, att »det enligt § 1 beskattningspligtiga råsockret beräknas efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att etthundra kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antagas lemna ett utbyte af nio kilogram socker.» Ser man nu på komitébetänkandet — mot hvilket jag förmodar, att den förste ärade talaren icke har någon anmärkning att göra, ty om man betraktar, hvilka personer som ha utarbetat betänkandet, kan man icke hafva anledning att misstänka, att nämnda personer varit fiendtligt stämda mot sockerfabrikationen inom vårt land —, finner man af betänkandet, att i Burlöfs sockerfabrik hvitbetorna lemnat dels 9,⁶² procent och dels 11,⁴⁹ procent råsocker. Således har icke utskottet föreslagit, att man skulle beräkna högre procent, än hvad komitébetänkandet nogsamman gifver vid handen att betorna gifvit i sockerutbyte. Man har således ingen anledning att antaga, att utskottets förslag går i det syfte, att man skall omintetgöra eller förstöra denna fabrikation i Skåne.

Man finner ock af samma betänkande — betänkande och förslag angående beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket af den 7 april 1892 —, att på senare åren denna fabrikation utvecklats sig i sådan grad, att det är verkligen angenämt och glädjande att se det. Den äldsta fabriken vi ha i Skåne är den i Arlöf, som begynte sin verksamhet år 1873. 1873 och följande år ända till år 1888 var denna fabrik bevillningstaxerad för 35-, 45-, 97- och 60,000 kronors inkomst o. s. v. 1888 var den taxerad för 130,000 och 1889 för 400,000 kronors inkomst. Man ser således, om man tager dessa siffror i betraktande, att, såsom förhållandena nu äro och med hänsyn till den utveckling nämnda fabrikation vunnit, man mycket väl kan taga det steg, som utskottet föreslagit, utan att göra denna fabrikation den ringaste skada. Enahanda är förhållandet vid Staffanstorps fabrik. Denna var taxerad år 1888 till 343,000 och år 1890 till 431,000 kr. Deremot åren 1886 och 1887 var den bevillningstaxerad för ett inkomstbelopp af allenast 49,000 kronor. Samma förhållande är det med de andra fabriker. Inkomsten vid en af de fabriker, som uppstått under de senare åren, den i Trelleborg, har till och med andra året kunnat uppbringas till 175,289 kronor. Första året den var i verksamhet var den taxerad till 62,470 kronor. Man ser således, att den erfarenhet på alla områden, som vid

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.
(Forts.)

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.
(Forts.)

denna fabrikation vunnits beträffande såväl tekniken som kultiveringen af jorden och den erfarenhet, som *en längre tids* verksamhet gifvit vid handen, har satt denna fabrikation i sådan ställning, att den icke behöfver så högt skydd, som den har haft.

Jemför man vidare våra förhållanden med förhållandena i Danmark, skall man finna, att, då vi ha ett skydd af 50 procent af varans värde, man i Danmark har — jag kommer nu icke ihåg siffrorna, men jag tror, att det var — en sjettedel eller något sådant; och enligt hvad man kan hafva anledning att antaga, arbetar man i denna industri under samma förhållanden i Danmark som i Sverige.

Rörande 2 mom. af § 2 enligt Kongl. Maj:ts förslag, hvilket moment utskottet strukit, och de privilegier, som man ifrågasatt att lemna de nyanlagda fabrikena, skulle af samma moments antagande, enligt mitt förmenande, följa stora svårigheter, icke endast den förlust, staten skulle få vidkännas, utan dessutom betydliga andra svårigheter. Om man tänker sig, att Riksdagen skulle antaga detta moment och det uppstode fabriker i åtskilliga andra län i södra Sverige, hvilka naturligtvis icke äro likställda i afseende å förmåga att producera sockerhaltiga betor med Malmöhus län; hvad skulle då följden blifva af, att vi uppaminat dessa fabriker? Jo, om man då skulle lägga till grund för beskattningen förhållandena vid de fabriker, som äro anlagda i den del af landet, hvilken är mest gynnad hvad beträffar såväl jordmån som klimat och der man af betorna finge 9, 10 eller 11 procent socker, medan deremot i annat län erhöles kanske endast 5 eller 6 procent; så är det klart, att följden skulle blifva den, att man på detta sätt toge lifvet af de fabriker, som uppstått i anledning af detta 2 mom. Ty dessa fabriker skulle ej kunna bära en så hög beskattning, därför att de ej finge så rikt utbyte som fabrikena i andra län. Om man infört produktbeskattning, skulle man möjligen hafva kunnat gå till väga på detta sätt. Men vi hafva nu icke produktbeskattning, och man har heller icke mycken anledning att tro, att man någonsin når det målet, därför att — — — ja, jag kunde säga, därför att de herrar, som ega fabrikena, ej vilja hafva en produktbeskattning; och hvarför de ej vilja hafva sådan, är väl till största delen därför, att den tyckes vara förenad med oöfverstigliga svårigheter.

Samma förhållande är det med den reservation, som den siste ärade talaren nämnde om, rörande Gotland. Han tycktes, om jag ej hörde orätt, hafva sympati för Gotland och önska, att man skulle få en undantagslag för Gotland. Jag för min del har ej kunnat vara med om denna undantagslag, därför att, om Gotland har samma resurser att odla betor som andra län, jag icke kan förstå, hvarför Gotland skall ha ett särskildt privilegium framför andra län. Har det samma klimat och jordmån som Malmöhus län, kan jag icke finna, hvarför det skall hafva större skydd än

de trakter, der redan fabriker äro anlagda. Men har Gotland deremot icke detta, har det icke samma goda klimat och samma goda jordmån, kan jag icke heller förstå, hvad det skall tjena till att stifta undantagslag för Gotland. Ty då skulle följden blifva, att, sedan man der uppammat en fabrikation under sämre förhållanden än på ett annat ställe, man också skulle hafva ett särskildt beskattningssystem därför.

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

(Forts.)

Om man skulle beskatta betorna i ena länet så, och i ett annat län så, och i ett tredje län så, skulle det blifva ungefär, som om jag, som är hemma i Vermland, skulle begära att få större skydd för spanmålsproduktionen, därför att vi skörda endast femte, sjette och sjunde kornet af råg och korn, då de i södra Sverige skörda det tionde. Det är ett system, som jag anser alldeles omöjligt att realisera. Det är orsaken, hvarför jag icke kan vara med om ett bifall till nämnda reservation. Jag tror, att en fabrikation bör förläggas och bedrivas på de orter, der den kan med fördel ega rum. Man kan naturligtvis icke besluta ett sådant skydd och antaga sådana föreskrifter, att man skulle t. ex. kunna förlägga ett valsverk till södra Sverige, der det icke finnes jern eller skog. Det är så, att under alla förhållanden en fabrik bör förläggas och hafva sin tillverkning der den kan lefva under sina naturliga förutsättningar och reda sig något så när, utan att staten behöfver göra onödiga uppoffringar för dess tillvaro. Jag skall för närvarande taga mig friheten att yrka bifall till utskottets förslag i den föredragna punkten.

Herr Dahn: Enligt mitt förmenande har utskottet i sitt förslag till beskattning gått så långt, som det varit möjligt utan att omöjliggöra den hvitbetssockerindustri, som vid de gamla sockerbruken bedrives, men deremot alldeles omöjliggjort uppkomsten af några nya fabriker, och med afseende på denna sista omständighet kommer jag att göra ett yrkande. Det viktigaste skälet, som såväl utskottet som Kongl. Maj:t anfört för den nya förordningen, är de s. k. uppoffringar eller den minskning i tullinkomst, staten får vidkännas genom uppkomsten af flera sockerbruk eller genom hvitbetssockerindustriens utbredning i öfrigt. Herr Bengtsson har redan visat, hurusom dessa uppoffringar i mängd och mycket uppvägas af motsvarande fördelar för staten, och man kan gerna säga, att man måste väga det ena mot det andra. Men det är ej nog med de af honom såsom direkta statsinkomster framhållna; man får icke glömma de inkomster staten har i form af de konsumtionskatter, som dessa mångtusende arbetare inom hvarje hvitbetsdistrikt lemna staten, och dessa inkomster skola naturligtvis blifva allt större genom den större konsumtionsförmåga dessa arbetare allt mer få. Skulle åter dessa bruk komma att nedläggas, är det icke tu tal om, att flera tiotusental arbetare, som nu hafva sin säkra och goda inkomst af sockerbet-

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.
(Forts.)

odlingen, komma att lemna landet och utvandra till Tyskland och Danmark. Men jag har äfven sett saken ur en annan synpunkt. Om det vore möjligt att få till stånd så många sockerbruk, att vi kunde tillverka hela sockerbehovet inom landet, finge visserligen staten mindre inkomster af sockerkonsumtionen, men detta skulle, som sagdt, ej blott uppvägas i väsentlig mån genom dessa andra skatter, både direkta och indirekta, som staten får genom betsockertillverkningen, men den handelsbalans, vi ty värr hafva till vår nackdel, skulle då neutraliseras med många millioner kronor årligen. Det kan väl sägas, att der sockerbetorna växa, der kan man naturligtvis odla något annat. Men man bör ej glömma, att ett intensivt jordbruk blir följderna af denna hvitbetsodling och att jorden småningom kommer i högre kultur. Kostnaderna äro naturligtvis i början stora, i följd af det stora förlagskapital den uppdrifna gödslingen och omsorgsfulla skötseln kräfer, men småningom kommer det derhän, att, utan att sädesproduktionen nämnvärdt minskas, man derjemte äfven kan odla s. k. handelsväxter; men det fordras, som sagdt, förlagskostnader för jordens försättande i nödig kultur. Naturligtvis ökas derigenom nationalförmögenheten, och detta är en sak man icke får se bort ifrån vid bedömandet af denna fråga.

Emellertid skall jag icke längre upptaga herrarnes tid, då många antagligen komma att yttra sig. Jag skall be, herr talman, att få göra ett förslag till mom. 2 i 2 §. Det är egentligen friherre Barnekows m. fl:s reservation, jag ämnar yrka bifall till, med borttagande af deri förekommande förslag om afståndsberäkningen bruken emellan. I fall denna kammare skulle vilja taga det förslag jag väcker, skulle, då jag förmodar, att friherre Barnekows förslag blir af Första Kammaren antaget, en sammanjemkning kunna ega rum inom utskottet; helst då ju under sådana förhållanden den egentliga bevillningsfrågan komme att ställa sig lika i kamrarna. I stället för det afstånd af 30 kilometer, som är föreslaget i friherre Barnekows reservation, skulle det då i sammanjemkningsförslaget bli 15 kilometer, det vill säga 1 1/2 mil, eller hvad det för närvarande i allmänhet är mellan sockerbruken i Skåne och ett så litet afstånd tror jag icke skulle verka såsom monopoliserande för de nuvarande bruken. Mitt förslag lyder sålunda: *Anlägges ny fabrik, beräknas utbytet af ett hundra kilogram råa (ej torrkäde) betor vid den nya fabriken utgöra under de tre första tillverkningsåren två och under de derpå följande två tillverkningsåren ett kilogram mindre än det högsta utbyte, som beräknas vid någon äldre fabrik inom riket.*

Herr J. H. G. Fredholm: Herr talman! Den förste talare, som hade ordet i denna fråga, ville göra troligt, att den utredning, som komitén lemnat, och den derpå grundade framställning, som statsrådet och chefen för finansdepartementet gjort i den

kongl. propositionen, skulle vara ensidiga och vilseledande. För att påvisa detta, ingick han uti en detaljgranskning, i hvilken jag icke ämnar följa honom, ty jag tror icke, att det är på den vägen, som man inom denna kammare skall vinna klarhet i hvad frågan väsentligen innebär. En fråga af denna speciella natur torde icke alla kunna bedöma genom att ingå i en granskning uti detalj. Men så mycket torde man kunna sluta sig till af förste talarrens anförande, att, när, enligt hans förmenande, differensen icke uppgick till mer än 5 procent i ett fall och icke belöpte sig till mer än ett par hundra tusen kronor, då det gälde 3½ millioner kronor, detta egentligen icke är någon mera betydande afvikelse från den framställning, som lemnats. När origtigheten — om den för öfrigt är någon — ej var af större betydelse, kan väl hvar och en förstå, att den icke kan föranleda någon mera väsentlig ändring i hufvudsak.

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.
(Forts.)

Det är ju alldeles klart, synes mig, att denna fråga har en mycket stor finansiell betydelse. Sockertullen är en finanstull, och den är satt så hög, att den utgår med ett belopp af 100 procent utaf varans värde. Skulle man med nu gällande sockertull taga in allt det råsocker, som förbrukas här i landet, utifrån, skulle statsverket derpå hafva en tullinkomst af 12,000,000 kronor. Jag tager i rundt tal. Om återigen, med bibehållande af denna tull, allt det råsocker, som man förbrukar, skulle tillverkas inom landet, är ju klart, att staten skulle få sina tullinkomster minskade med samma 12,000,000 kronor. Men svenska folket finge emellertid i sistnämnda fall betala sitt sockerbehof med samma belopp som förut, och dessutom blefve det för svenska folket nödvändigt att genom andra skatter ersätta statsverket den förlust, som det lede genom denna minskning i tullinkomster på 12,000,000 kronor. Följaktligen finge svenska folket indirekt åtaga sig en skatt af 12,000,000 kronor för att upprätthålla en inhemsk sockerindustri — detta under förutsättning, att ingen accis förekomme. Detta enkla sakförhållande är ju i och för sig alldeles tillräckligt för att påvisa nödvändigheten af att med särskild accis skatlägga hvitbetssockertillverkningen, så länge som man har en sockertull, hvilken man af finansiella skäl satt så högt som till 100 procent af varans värde.

Det torde väl sålunda icke vara någon, som icke erkänner, att det är en nödvändighet att hafva en accis på hvitbetssockertillverkningen. Men frågan är: huru stor skall denna accis sättas? Nu har man föreslagit, att den skulle utgå med tullens halfta belopp, det vill säga, att man derigenom skulle bereda hvitbetssockertillverkningen här i landet ett tullskydd af 50 procent af varans värde. Jemför man detta tullskydd med det, som man beredde landets mekaniska verkstäder vid sista lagtima riksdagen, då man åsatte maskiner en tull af 10 procent utaf deras värde, kunna väl herrarne förstå, att hvitbetssockerfabrikanterna icke

Ang. ny förord-
ning om beskatt-
ning af hvitbets-
sockertillverkning-
en i riket.
(Forts.)

med skäl skola kunna klaga öfver, att de icke blifvit tillgodosedda med tillräckligt skydd af staten.

Man har här sagt, att den minskning i inkomster, som staten komme att lida, skulle uppvägas dels af fabrikerens bevilning och af bevilningen utaf de personer, som äro sysselsatta i fabriksnäringsen, dels af den ökade konsumtion, som arbetarne eller de personer öfver hufvud taget, hvilka äro sysselsatta i näringsen, blefve mäktiga, dels ock genom ett förökadt jordvärde och utveckling af jordbruket. Ja, det är alldeles riktigt. Men att i siffror bestämma, huru stora dessa indirekta fördelar äro, det är nära på, jag vågar påstå, omöjligt. Och vid sådant förhållande ut-sätter man sig lätt för risken att gifva dessa indirekta fördelar en större betydelse, än hvad de i sjelfva verket hafva. Så till exempel går bevilningen för hvitbetssockerfabrikerna i sjelfva verket ej upp till mer än 15- å 16,000 kronor om året, och detta är ju i fråga om statsverkets inkomster och utgifter en bagatell. På samma sätt torde det förhålla sig med åtskilliga andra indirekta fördelar.

Att den accis, som nu blifvit satt till halfva sockertullen, i en framtid måste höjas, skall jag söka ådagalägga på följande sätt. Antag, att vi en gång nå det mål, som man nu eftersträfvat, nemligen att få hela vårt behof af råsocker tillverkad inom Sverige. Då skulle, med bibehållande af accisen till tullens halfva belopp, statsverket få vidkännas en minskning i inkomster af 6 millioner kronor. Man må nu icke fränse de indirekta fördelar, som medfölja hvitbetssockertillverkningen, men det torde väl för hvar och en vara uppenbart, att de icke kunna vara så stora, att det blefve en ekonomisk fördel för samhället, att därför årligen betala 6 millioner kronor. Om man nemligen jemför nyttan af hvitbetssockerfabrikationen för landet med den nytta, som våra jernvägar göra oss, och för hvilken svenska folket icke betalar mera än 4 millioner kronor om året, måste väl hvar och en, utan att vara fackman, dock inse, att jernvägarnes betydelse, nytta och gagn för vårt folk är mycket mera värdt än hela sockertillverkningen. När vi sålunda för den nytta vi hafva af jernvägarne icke betala mer än 4 millioner kronor om året, skola vi då för sockerfabrikationen betala 6 millioner kronor? Det är frågan. Då, för den händelse vi en gång skola nå den punkt, att landets hela behof af socker fylles inom landet, det, enligt min mening, för oss blir en nödvändighet att höja skatten, då må man ej i närvarande stund komma och säga, att vi tillgripa våldsamma åtgärder och att vi afse att »strypa» sockertillverkningen.

Hvad är det egentligen som här föreslås? Någon ändring i de grunder, hvarpå lagstiftningen i detta ämne byggts, såväl den ursprungliga lagstiftningen som de deri sedermera skeddå ändringar, har icke föreslagits. Accisen är icke ändrad till sin storlek. Den är nu sådan den bestämdes 1891. Den skall utgå med

hälften af tullen. Hvad man föreslagit reducerar sig helt enkelt dertill, att man vill, att denna accis skall utgå efter verkliga sockerutbytet. Man har naturligtvis alltid tänkt, att accisen skulle till sitt bestämda belopp utgå af det i verkligheten tillverkade sockret. Men under det att man i början satte utbytet till 6,25 procent, har det visat sig, att sockerutbytet under de år, som sedan dess förflutit, uppgått till mer än 9 procent. Man vill nu rätta det fel i beskattningen, som härigenom uppstått, och höja det lagstadgade sockerutbytet till hvad det i verkligheten är, eller 9 procent. Man har rättat ett misstag, men ej gjort något annat — det är allt. Det är endast och allenast en rättvis tillämpning man åsyftar och ingenting annat.

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssocker tillverkningen i riket.

(Forts.)

För min del är jag öfvertygad om, att man genom att antaga utskottets förslag icke utsätter sig för någon den ringaste risk att »strypa eu näring», på sätt en talare på blekingebänken yttrade sig. Ty såsom förste talaren erkände, ha sockerfabrikerna här i landet hittills gått med ovanligt stor vinst. Och det enda man kan befara är sålunda, att denna vinst skall i någon mån minska; men icke är detta något, som bör lägga hinder i vägen för en rättvis tillämpning af den lagstiftning, som man redan har.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Redelius: Jag ber att få i korthet göra ett yrkande, nemligen om afslag å utskottets betänkande i § 2 och bifall till Kongl. Maj:ts förslag i samma paragraf med den förändring, att orden »der Kongl. Maj:t så pröfvar skäligt» utgå, samt att siffran 40 ändras till 30. Såsom skäl för ett sådant förslag skall jag bedja att få framhålla den reservation, som några utskottsledamöter från denna kammare bifogat utskottets betänkande, till förmån för Gotland. Det är, såsom herrarne behagade se på sid. 26 och 27 i betänkandet, herrar grefve Hamilton, Bokström, Ola Bosson Olsson, Andersson, Collander, friherre von Schwerin och Stormats Mathias Olsson, som bifogat en reservation af det innehåll, jag nämnde i mitt förslag, men med inskränkning af undantagsbestämmelsen till endast Gotland. Jag torde då icke behöfva anföra några skäl till förmån för mitt förslag mer än det, att samma skäl, som tala för ett sådant stadgande beträffande Gotland, kunna med lika god rätt anföras, då det gäller hvilket annat landskap som helst i riket. Inskränkte man bestämmelsen om nyanlagd fabrik till att gälla för endast Gotland, blefve detta en undantagslagstiftning för Gotland; men efter mitt förslag skulle det vara lika för hela riket. För sådant ändringsförslag anser jag mig icke behöfva här anföra några grunder. Dessa menar jag vara uppenbara. Och beträffande frågan, hvarför jag tager siffran 30 i stället för 40, ber jag att få nämna, att det är endast därför, att, som bekant, några af Första Kammarens ledamöter antagit siffran 30 i en reservation, hvarför ett godkännande

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.
(Forts.)

här af i denna kammare skulle kunna innebära ett tillmötesgående, om man så vill, och möjliggöra ett sammanstående beslut mellan kamrarna. Jag må annars bekänna, att siffran 30 spelar ingen rol för mig, utan att den gerna kunde få vara oförändrad; så att, om möjligen någon annan vill göra liknande förslag med uteslutande af allt tal om afstånd, håller jag icke på mitt förslag, om blott beslut kan komma till stånd i den riktning, Kongl. Maj:t föreslagit. Men hvad orden »der Kongl. Maj:t så pröfvar skälighet» beträffar, är det väl uppenbart, att dessa ord icke lämpa sig i en bevillningsförordning. Ty jag tager för gifvet, att Andra Kammaren åtminstone icke vill gå med på att öfverlåta bestämmandet af bevillning åt Kongl. Maj:t.

I öfrigt vill jag icke inlåta mig på några detaljer, då jag icke är fackman på detta område, utan jag anhåller endast, herr talman, om proposition å det af mig framställda yrkandet.

Herr greffe Hamilton: Jag har i utskottet tillhört dem, som icke ansett sig kunna biträda, vare sig Kongl. Maj:ts förslag till 2 § 2 mom. i förevarande författningsförslag eller den modifierade form af samma förslag, som förordats af friherre Barnekow och åtskilliga andra reservanter från Första Kammaren. Under sådana förhållanden är det naturligt, att jag ännu mindre kan sluta mig till de ändringsförslag, som här blifvit af herrar Dahn och Redelius framställda. Vore jag emellertid stäld i valet endast mellan dessa olika förslag, då skulle jag för min del utan ringaste tvekan gifva min röst åt Kongl. Maj:ts förslag.

Jag gillar ingalunda detta förslag, emedan detsamma, med sin restriktion af 40 kilometers afstånd från äldre i gång varande fabrik såsom vilkor för åtnjutande af skattelindring och med sitt öfverlåtande åt Kongl. Maj:ts bestämmanderätt, om öfverhufvud någon skattelindring alls bör komma ifråga, synes mig vara en gengångare af ett ekonomiskt system, som vi lyckligtvis längesedan lefvat ifrån och som jag hoppas vi aldrig skola återvända till. Men äfven med dessa brister föredrager jag likväl detta förslag framför de andra jag nyss nämnde. Det hvilat dock, enligt mitt förmenande, på en riktigare uppfattning af hvad som i denna sak är för landet nyttigt, än den uppfattning, som inspirerat friherre Barnekow och hans medreservanter och de förslagsställare, som här uppträdt.

Då Riksdagen 1891 skref till Kongl. Maj:t och anhöll, att det måtte tagas i öfvervägande, huruvida icke ytterligare ändring af hvitbetssockerbeskattningen vore af nöden, åsyftade Riksdagen för visso icke att få ett förslag, som genom premiering af nya fabriker skulle brådstörta utvecklingen af hvitbetssockerindustrien här i landet. Riksdagen åsyftade snarare raka motsatsen. Kongl. Maj:t har också ställt sig på den ståndpunkten. De restriktioner, som äro intagna i Kongl. Maj:ts förslag till 2 mom., hvilka jag vis-

serligen icke kan gilla, då jag betraktar dem i och för sig, äro dock tillkomna af nödig hänsyn till att detta förslag om premiering, hvilket Kongl. Maj:t på grund af särskilda omständigheter ansett sig böra framlägga, icke måtte bli en allt för stark lockelse att kasta sig in i dessa ovissa affärer och för att utvecklingen af hvitbetssockerindustrien ej måtte allt för mycket brådstörtas.

Men kanske invänder man: »hvarför skulle man i sjelfva verket icke göra allt hvad man kan för att hvitbetssockerindustrien må hastigt utveckla sig? Det är ju dock för jordbruket i de trakter, der denna industri kommer till stånd, en högst afsevärd sak?»

Nej, mina herrar, så får och kan man icke resonera. Den komité, på hvars förarbeten förslaget är fotadt, har enstämmigt frambållit, att den beskattning, som nu är i fråga, eller en beskattning af halfva råsockertullen på ett lagstadgadt rendement af 9 procent, ingalunda kommer att afklippa möjligheten för nya fabrikers anläggning. Komitén frambåller med bestämdhet, att denna beskattning visserligen antagligen skall komma att någon tid hämma anläggandet af nya fabriker; men att inom några få år äfven med den nu föreslagna beskattningen det skall befinnas så lockande att anlägga nya fabriker, att dragningen till denna industri åter kommer att börja. Detta på grund af den allt jemt förefintliga möjligheten att ytterligare öka det faktiska rendementet. Samma komité erinrar vidare derom, att om endast 70 procent af åkerarealen inom Malmöhus län skulle egna sig för hvitbetsodling, skulle man med sjuårig cirkulation endast inom Malmöhus län kunna frambringa betydligt mera hvitbetor än som erfordras för fyllande af hela landets sockerbehof.

Kan det under sådana förhållanden vara skäl att genom särskild premiering söka få hvitbetsodlingen hastigt utbredd äfven till andra orter? Om man lyckas i detta, om man under denna hvilotid i Malmöhus län lyckas få hvitbetssockerfabriker till stånd i Kristianstads län, i Blekinge, Halland, Vestergötland och Gotland, och om senare hvitbetssockerfabrikationen börjar utbreda sig ytterligare i Malmöhus län, hvad är det då man lagar till åt sig? Jo, man drifver efter all sannolikhet fram något, som dock synes mig böra väcka de största betänkligheter äfven hos dem, som icke rygga tillbaka för att under nuvarande förhållanden minska statsverkets inkomster å en så afsevärd post som sockertullen. Med utlandets erfarenhet för ögonen, bör man sannerligen akta sig för att med vett och vilja fostra sådana sockerkriser, som sopat fram öfver Tyskland och Frankrike och der slagit omkull hundradetals fabrikanter och jordbrukare.

Man får därför här vara ytterst försigtig; och detta synes mig äfven de herrar böra kunna vara med om, som svärma för att vi här i landet må äta endast vårt eget socker. Derhän går det nog, så som vår lagstifning är ordnad. Min tro är nu visser-

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverknin-gen i riket.

(Forts.)

Ang. ny förord-
ning om beskatt-
ning af hvitbets-
sockertillverknin-
gen i riket.
(Forts.)

ligen, att när vi en gång komma dit, då skola dessa fosterlands-
vänner — jag kallar dem så af fullaste öfvertygelse — börja
undra, om ej detta svenska socker i sjelfva verket kostar mera
än det smakar. Men då man nu en gång fått i sitt hufvud att
detta skulle vara så förmånligt, kan man ju nöja sig med viss-
heten att utvecklingen går i den rigtningen. Det är väl ej nödigt
att endast för ett hastigt vinnande af detta mål brådstörta ut-
vecklingen till skada för statens finanser och med risk att kasta
oss in i de vådligaste äfventyr. Framför allt kan det väl icke
komma i fråga, att man skulle, såsom här nyss blifvit ifrågasatt,
endast stryka dessa 40 kilometer. Stryker man dem, så har man
med detsamma öppnat dörren för en rasande konkurrens inom
Malmöhus län, och detta kan väl dock icke vara billigt.

Om hvad jag nu yttrat är riktigt, så kan det ju med fog
ifrågasättas, om det icke vore korrektast att i likhet med ut-
skottet absolut förkasta allt hvad Kongl. Maj:t med andra mo-
mentet åsyftat att vinna. För min del har jag, såsom kammaren
redan inhemtat, besvarat denna fråga nekande, i det jag på-
yrkat, att Riksdagen måtte medgifva ett undantag i ett excep-
tionellt fall, nemligen genom att tillåta en skattelindring för Got-
lands län, så att derstädes en första fabrik måtte komma till
stånd. Ehuru de fleste af Andra Kammarens ledamöter i be-
villningsutskottet anslutit sig till detta af mig i min reservation
framlagda förslag, så inser jag dock mycket väl, att detsamma
kommer att möta åtskilligt motstånd i kammaren, och jag har
redan märkt spår deraf. Man bör icke, yttrade herr Redelius,
göra en undantagslagstiftning. Hvarför icke? Om det finnes
skäl derför? Det hafva vi gjort för många gånger. Att hålla
på de ledande principerna i lagstiftningen är nog mycket bra,
men man får ej hålla på dem till den grad, att man ej kan låta
en princip i ett särskildt fall maka åt sig för inflytandet af en
annan berättigad princip, och enligt mitt förmenande föreligger
just här ett sådant fall. Jag har med afsigt formulerat mitt
förslag så, att det endast afser en öfvergående skattelindring för
den första fabriken. Jag vill således icke, såsom herr Cavalli i
Första Kammaren, en verklig undantagslagstiftning, utan åsyftar
blott en tillfällig handräckning, som staten skall lemna en viss
landsdel, som är i behof deraf, och jag kan ingalunda föreställa
mig, att någon skall anse formen för denna handräckning olämplig.
Att bereda skattelindringar för att höja kulturen inom en
särskild landsdel, det hafva vi varit med om många gånger, det
förekommer ju än i dag i de norrländska länen i fråga om upp-
tagandet af nybyggen; och det kan väl icke möta större betänk-
ligheter att medgifva en skattelindring i detta fall, än då man
nästan hvarje år lemnar direkta anslag till enskilda personer och
bolag, äfven med fullt medvetande om, att man derigenom be-
reder dem stora fördelar och vinst, detta derför att de gagna

vissa landsdelar eller vissa industrier. På grund häraf kan jag icke föreställa mig att någon kan bestrida, att icke formen för denna handräckning är fullkomligt befogad. Aterstår då frågan: behöfver Gotland en sådan handräckning? Ja, huruvida Gotland behöfver en sådan handräckning, derom tycker jag knappast att någon, som till och med ytligt tagit kännedom om Gotlands förhållanden, behöfver tveka. Denna af naturen, med afseende å både klimat och jordmån, så gynnade ö står ju i kultur mycket långt efter de öfriga delarne i Sverige. Och hvarför gör den detta? Skulle det bero på eu särskild oförmåga hos gotlänningarne att begagna sig af de fördelar, naturen skänkt dem. Det lär man väl dock så mycket mindre kunna påstå, som man lätt af officiella handlingar kan öfvertyga sig om, att knappast på något annat ställe i vårt land större offervillighet och intresse framträdte för höjande af kulturen och främjandet af det gemensamma bästa. Men det är ju helt naturligt, om man tänker efter, hvarför denna landsdel skall stå långt tillbaka för det öfriga Sverige. Den har haft och har fortfarande alldeles särskilda svårigheter att bekämpa, svårigheter af den art, att de i en kapitalfattig landsdel näppeligen kunna öfvervinnas endast genom inbyggarnes egna ansträngningar. Den är ju så belägen, att den under en stor del af året är nästan afskuren från regelbundna kommunikationer. Under sådana förhållanden har ju jordbruket mycket svårt att med energi och kraft anlita den häfstång, som stått andra landsdelar till buds, nemligen mejerihandteringen. Jordbruket lider dessutom af en annan svårighet, nemligen att skiftesverket ännu icke fortgått så långt som å andra orter, utan en tredjedel af Gotlands i mantal satta jord ännu är oskiftad, hvilket ju förorsakar betydliga kostnader. Effekten af dessa och andra ogynsamma omständigheter har också visat sig deruti, att befolkningen sedan år 1882 år efter år minskats på grund af emigration.

Det synes mig, som om man, då det här gäller en landsdel, som är stäld under så exceptionella och ogynsamma förhållanden och som dock har så många och goda förutsättningar för att blifva en prydad för Sverige, verkligen skulle kunna göra en afvikelse från principen, i synnerhet som denna afvikelse icke är farlig, ty på hvitbetssockerindustriens utveckling inverkar ej anläggandet af en fabrik på Gotland nämnvärdt, och den uppoffring för statsverket, hvarom det är fråga, är ej större, än att det väl kan försvaras att använda densamma för att hjälpa invånarne i Gotlands län att höja kulturen inom detta län. Nu vet jag mycket väl, att jag får invändningar äfven från ett annat håll än från de principfaste — jag får dem från ifranne för likställighet, som säga (jag har redan hört det från blekingebanken): hvarför skall man gifva detta åt Gotland, när man icke gifver något åt Blekinge eller något annat län? Nej, svarar jag, man

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

(Forts.)

Ang. ny förord-
ning om beskatt-
ning af hvitbets-
sockertillverknin-
gen i riket.
(Forts.)

kan icke göra det, ty då skulle man komma in på den vägen att i allmänhet premiära nya fabriker, hvilket, såsom jag redan framhållit, vore föga välbetänkt, men kan det visas, att något annat län laborerar med likartade svårigheter som Gotland, då skall jag för min del gärna vara med om att gifva äfven det länet en handräckning, vare sig under denna eller annan form.

Jag vill icke längre upptaga kammarens tid; jag har berört denna fråga redan nu därför, att, ehuru den i realiteten står emot Kongl. Maj:ts och utskottets förslag i den föredragna punkten, jag likväl ansett den böra upptagas bland öfvergångsbestämmelserna, och då vi komma dit, skall jag yrka bifall dertill. Jag har blott nu velat framhålla, att jag kommer att yrka bifall till denna reservation, därför att ingen, sedan denna punkt blifvit afgjord, skall, om utskottets förslag skulle segra, kunna drifva den satsen, att frågan om Gotland dermed också afgjorts. För öfrigt har jag nu endast att yrka bifall till utskottets förslag.

Herrar *Alexanderson* och *Olsson* i Sörnäs förenade sig med grefve Hamilton.

Herr Pehrson i Törneryd: Herr talman! Den siste ärade talaren hade, efter mitt förmenande, ett så märkligt uttalande, att jag, medan jag har det i friskt minne, ber att få göra några erinringar deremot. Han framhöll nemligen först och sist, huru origtigt det vore att premiära de nya fabrikena. Ja, han betonade detta särdeles hårdt, men i nästa ögonblick var han med om att lemna sådana fördelar, hvilka han benämnde för premier, åt en särskild ort. Detta är i mina ögon eu motsägelse så stor, att den förringar till största delen den betydelse, som hans vackra anförande i öfrigt kunnat ega.

Då jag läste reservationerna vid detta betänkande, blef det för mig ofattligt, huru det kunde vara möjligt att framlägga ett sådant förslag som det, hvilket framställes i grefve Hamiltons m. fl. reservation. Långt ifrån att missunna Gotland de fördelar, som skulle ligga i denna hvitbetsodling med tillhörande sockerindustri, vill jag endast framhålla, att om deruti ligger någon fördel för jordbruket, så låt denna fördel komma landet i dess helhet till godo och gör icke någon undantagslagstiftning sådan som den, hvarom denna reservation handlar.

Af de förslag, som ligga oss före, ber jag att få nämna, att Kongl. Maj:ts förslag i denna paragraf tilltalar mig mest, därför att det lemnar rådrum för andra orter än dem, der sockerbruksindustrien för närvarande bedrifves, att genom en kraftig och energisk ansträngning höja jordens kultur. Ingen lär väl kunna förneka, huru mycket man än sökt framhålla de förmenta olägenheterna af denna betodling och denna sockerindustri, att desamma medfört en höjning i jordens afkastning och tidsenliga skötsel, med

ett ord, en högre kultur, som lemnat ett för jordbrukaren vackrare resultat. Ty det inskränker sig icke dertill, att man får en högre inkomst af betodlingen än man skulle få af att odla några andra växter i stället, utan jordens kultur höjes i allmänhet, så att de andra växtslagen lemna bättre skörd; och i en tid sådan som denna, då man väl behöfver göra allt hvad man kan för att höja jordens afkastning, synes det mig, som om man icke borde försumma något tillfälle i sådant afseende.

Jag har nyss nämnt, att min sympati ligger närmast för det kongl. förslaget, men alldeles rent är jag icke villig antaga det samma. Jag anser nemligen, att det icke bör bero på Kongl. Maj:ts pröfning, huruvida och hvilka af de nya fabrikerne böra komma i åtnjutande af de fördelar, som afses under öfvergångstiden, utan att detta bör vara lika för alla, och att det således bör vara en generel bestämmelse, som gäller lika för hvarje ny fabrik, alldeles oberoende af i hvilken provins denna fabrik kan komma att uppstå; och det är af denna anledning, som jag ber att få, med afslag å utskottets hemställan i den föredragna punkten, yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag med den förändring i 2 mom., som redan af herr Redelius föreslagits, att efter orden: »anläggas ny fabrik, må», strykas orden: »der Kongl. Maj:t så pröfvar skäligt», och att längre ned i momentet orden: »fyratio kilometers» utbytes mot orden: »trettio kilometers». Af de skäl, som greve Hamilton anført, tror jag, att det kan vara lämpligt att bibehålla någon afståndsbestämmelse, ehuru den icke tilltalar mig mycket. Men jag finner mig så mycket mer skyldig att vara med om någon sådan, som det, för den händelse friherre Barnekows reservation blefve af Första Kammaren antagen, derigenom skulle vara lättare att få en sammanjemkning till stånd.

Således, med de förändringar, som redan blifvit påyrkade af herr Redelius i den föredragna paragrafen 2 mom., ber jag att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Häruti instämde herrar *Lilienberg, Arnoldsson, Romberg, Jönsson* i Gammalstorp, *Larsson* i Mörtlösa och *Ekströmer*.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet friherre von Essen: Herr talman, mine herrar! Om man på förhand kunnat vänta, att betsockerindustien i vårt land skulle taga en sådan utsträckning som den gjort, och att den skulle blifva staten så dyrbar som den verkligen blifvit, så hade för visso icke de lättnader medgifvits, som nu i många år tillämpats, men jag vet dock icke om man kan påstå, att man bör ångra hvad som skett. Har icke den provins, som kommit i åtnjutande af denna lindring, derigenom tillskyndats ofantliga fördelar? Kanske icke alla vilja erkänna detta, men framtiden skall, enligt min tanke, säkerligen visa, att dess kultur i hög grad stigit. Det kan ej förnekas af någon

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

(Forts.)

jordbrukare, att, då efter några år jorden tröttnat på betodlingen, när alfven träder i dagen och kommer i beröring med matjorden, hela denna trakt, der hvitbetor odlats och hvilken sålunda fått den kultur, som fordras för betodling, måste hafva undergått en omdaning i afseende å afkastningsförmåga. Det är en stor vinst för vårt land, att en stor areal erhållitsådana fördelar. Uppoffringarna kunna ju kännas ganska stora och de hafva också verkligen varit stora, men märkvärdigt nog och lyckligtvis hafva statens inkomster ändå icke nedgått så synnerligen mycket, ty tullen och hvitbetskatten tillsammans hafva hållit sig ungefär vid samma belopp och skilja knappt på en million kronor, detta i följd af att sockerkonsumtionen ökats så betydligt. Detta är hvad man fått betala, men hvad som är gjordt tror jag icke man behöfver ångra.

Att det nu är på tiden att rätta detta förhållande och se till, att staten icke skall behöfva förlora för mycket, derom äro alla eniga; men hvad som tyckes vara föremål för oenighet, det är den frågan, om man skall vidare befordra utvecklingen af denna industri. Jag vill icke se saken så mörkt som några föregående talare hafva gjort, då de sagt, att det icke är rätt från statens sida att locka folk in på spekulationer i denna rigtning. Det är ju ganska svårt att uppdraga gränsen för huru mycket man får locka in *dem* på spekulationer, hvilka sjelfva vilja spekulera. En viss grad af lättnad bör man dock medgifva de orter, som äro lika tjenliga för hvitbetsodling som de trakter, der en sådan odling redan förefinnes, och man måste väl erkänna, att i de trakter, der klimat och jordmån äro lämpliga, invånarne kunde hafva ett billigt anspråk på att erhålla samma lättnad för sina sträfvanden som deras grannar. Häri ligger endast rättvisa; och hvad särskildt Gotland beträffar, så måste man medgifva, att de af grefve Hamilton framförda skäl, hvilka jag nu icke vill upprepa, särskildt tala för att dess framtid bör, såsom vi hoppas, kunna blifva vackrare än den nu är, då ön saknar kapital, företagsamhet och ett högt uppdrifvet jordbruk. Detta är hvad som behöfver förkofras, ty gynnsamt klimat och god jordmån finnas redan, och därför vore det skäl att nu söka göra något för att befrämja denna ös utveckling.

Jag vill i detta sammanhang framhålla ett par talande skäl, hvarför Kongl. Maj:t i sin proposition bestämt ett visst afstånd mellan de fabriker, som skulle erhålla lindring i beskattningen — äfvensom föreslagit att anläggning af nya fabriker skulle pröfvas af Kongl. Maj:t. Jag vill icke fästa mig mycket vid, om någon förändring skulle komma att vidtagas i den föreslagna bestämmelsen om afståndet mellan fabriker. Man vet ju, att hvitbetor icke kunna transporteras långt på jernväg. Somliga säga två mil och andra fyra mil, och detta sista är nog väl högt tilltaget. Att Kongl. Maj:t skall hafva bestämmanderätt i fråga om beräk-

ningen af betornas utbyte, det är en sak, som jag egentligen visst icke borde förorda, ty detta åliggande att pröfva den saken torde blifva ett af de mest oangenäma uppdrag, som man kan få, men jag är nödsakad att framhålla, att denna anordning har mycket talande skäl för sig, i synnerhet om afståndet mellan en ny och en redan befintlig fabrik bestämmes temligen kort. Man måste medgifva att det, som tager i anspråk tid, arbete och kostnader, är framkallandet af en stor, om jag så får säga, betmark, d. v. s. en vidsträckt betodlingsterräng, från hvilken fabriken kan serveras. Derpå baserar sig en dylik fabrik och det är ett vilkor för dess framgång, som icke får saknas. Det har visat sig, att nyanlagda fabriker ofta haft stora svårigheter för att framkalla en sådan betodlingsmark af det omfång, att fabriken derigenom kunnat tillförsäkras en tillräckligt stor afverkning. Skulle nu en gammal fabrik kunna helt enkelt få plantera ut en ny fabrik i sin närhet och derigenom få den lindring i skatt, som i förordningen omtalas, så uppkommer sålunda ett sätt att kringgå hvad som med författningen åsyftas. Man behöfde till och med blott bygga ett nytt hus och deri insätta de gamla redskapen, så uppstode strax en ny fabrik, som skulle komma i åtnjutande af den lagstadgade lättningen. Ett sådant sätt att gå till väga har Kongl. Maj:t ansett sig böra sätta en hämsko för och därför förbehållit sig rätten att säga: nej, en sådan lindring kommer icke att tillståndas. Om man nu anser detta vara så förhatligt eller vill befria Kongl. Maj:t från ett så obehagligt uppdrag, så, i hvilket fall som helst, vill jag icke strida derom. Jag har blott velat förklara skälet till denna bestämmelse, och jag tror att ingen kan förneka att icke skälet varit godt.

Beträffande härefter afståndet, så, vare sig detta sättes till 30 eller 40 kilometer — derom vill jag icke tvista — torde det dock vara skäl i att Kongl. Maj:t finge rätten att bestämma, huru det verkliga afståndet i hvarje särskildt fall skall beräknas, detta ur den synpunkten, att man annars kunde befara att tvist skulle kunna uppstå om huruvida afståndet borde beräknas efter jernväg, landsväg eller fågelväg. Detta är nemligen en tvistefråga, som Kongl. Maj:t torde behöfva lägga sig i. Det uppfinnes vid sådana tillfällen så många utvägar att kringgå lagen. Om man vill helt och hållet utesluta Skåne, södra Halland, södra Kalmar län och kanske äfven Vestergötland och Bohuslän från erhållande af en sådan lindring, och Riksdagen skulle anse, att endast Gotland borde komma i åtnjutande deraf, synes det mig ligga en orättvisa deri, och jag tror, att många bland skåningarne skulle anse det vara icke rätt billigt att blott gifva en enda provins den fördelen att framdeles få någon lindring.

Ingen skulle högre än jag önska att, om det vore billigt och rättvist, den förhöjda skatten kunde, på sätt herr Fredholm föreslagit, börja tillämpas redan nu. Våra finanser skulle få en be-

Ang. ny förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

(Forts.)

Ang. ny förordning om beskattning af kvitbetssockertillverknigen i riket.
(Forts.)

tydande förbättring, och jag skulle vara mycket glad, om det ginge för sig, men jag tror icke att det vore rättvist. Herr Fredholm har utgått från en beräkningsgrund, som omfattar alla fabriker, både nya och gamla. Vi veta dock, att de gamla fabrikerne hafva mycket större inkomster än de nya. Jag har här uppgifter om dessa fabriker, men jag vill ogerne trötta kammaren med siffror. Mina uppgifter omfatta alla fabriker och deras inkomster, och bland dessa inkomster visar sig en stor skilnad. En af de nyare fabrikerne, dock icke någon af de båda sist anlagda, Engelholms eller Örtofta, har haft en inkomst af 24,000 kronor efter den af herr Fredholm beräknade utbytesprocenten, under det att bland de äldre fabrikerne den största har haft 366,000 kronors inkomst och en annan 285,000 kronors inkomst, allt beräknadt efter samma utbytesprocent. Då det är så svårt för de nyare fabrikerne att komma upp till en nöjaktig inkomst, för att kunna amortera anläggningskostnaden samt betala räntor och få någon vinst öfver, ty detta böra de väl hafva, så tycker jag, att det skulle blifva ett hårdt slag för dessa fabriker, om den högre utbytesprocent, som af herr Fredholm beräknats, med ens skulle tillämpas. Jag skulle också kunna påpeka några misstag, hvartill herr Fredholm gjort sig skyldig i sin reservation, men då dessa förhållanden äro litet invecklade och en hel mängd siffror skulle behöfva anföras, skall jag be att få lemna mina anmärkningar till herr Fredholm själf. Härigenom slipper jag trötta kammaren med sådana detaljer, som kanske alla icke kunna följa med intresse.

Jag skall icke uppehålla kammarens tid längre.

Med anledning deraf, att ett större antal af kammarens ledamöter hos herr talmannen anmält sin önskan att begagna sig af ingången inbjudning att närvara vid pansarbåten Thuules löpande af stapeln, som var utsatt att ega rum denna dag kl. 2 e. m., hemställde herr talmannen, att öfverläggningen nu måtte afbrytas, för att återupptagas kl. 7 e. m., då detta sammanträde komme att fortsättas.

Denna hemställan bifölls; i följd hvaraf kammarens ledamöter nu åtskildes kl. 12,59 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.